

III miejsce

„Prochy i kości”

Stanisław ZBIERZCHOWSKI

*Jestem uczniem 3 Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Pawła II
w Elblągu.*

*Interesuję się literaturą Polską, a przede wszystkim twórczością Adama
Mickiewicza, która zainspirowała mnie do wybrania dramatu poetyckiego
jako formy mojej pracy konkursowej.*

*Napisałem "Prochy i kości" aby w artystyczny sposób przedstawić różnice
w postrzeganiu nadchodzącej śmierci oczami dorosłego i dziecka o
zupełnie innych światopoglądach, koncentrując się głównie na roli wiary
w walce z chorobą. W utworze tym udowadniam, że nawet w największym
cierpieniu nigdy nie gaśnie nadzieja oraz że każdy może dostać swoją
drugą szansę, a wszystko to opisane w poetyckiej strukturze podszytej
nutką romantycznego mistycyzmu wyzwaniem.*

Prochy i kości

Osoby dramatu: Zygmunt Tristowicz, Nina Gaudus, Śmierć, Ksiądz Sofus, Pielęgniarka, Taksówkarz.

Scena I

Wieczór, 23 grudnia. Sala szpitalna na oddziale onkologicznym. Cztery łóżka puste, na ostatnim leży oparty plecami o ścianę Zygmunt Tristowicz. W ciemnym kącie stoi postać ukryta w mroku.

Zygmunt

Nieszczęsne wypadki, żalosne cierpienia,
Gdy ciało choroba wierci.
Trudnymi są zawsze bóle narodzenia,
Lecz gorsza agonia śmierci.
O podłe cierpienia,
Męczące człowieka na szpitalnym łóżu,
Który jak łódka topiona falą przeznaczenia
Płynie po życia niespokojnym morzu.
Przeklinam was cierpienia! Przeklinam ze wstrętem!
Otwórzcie, wzburzcie morze pod moim okrętem!
O burty jego uderzajcie śmiało,
Niech woda ich drewno popieści
I łódź mą zatopcie, a z nią moje ciało,
Bo poza cierpieniem nic mi nie zostało.
Przeklinam was wszelkie boleści!
Was bóle świata, ciała, serca, kości,
Po stokroć przeklinam!
Ciebie dramacie ludzkiej śmiertelności,
Po stokroć przeklinam!
Parszywe życie, ułudę marności,
Po stokroć, stokroć przeklinam!
Wymachuje rękami, ale dostaje ataku kaszlu. Siada opierając się o ścianę.
I was też popioły, o ludzkości syny,
Złudne chwile zdrowia, czary medycyny,
Tworzywo łamliwe, ciała wszechmarności.
Przeklinam was prochy! Przeklinam was kości!
I Ciebie twórcu życia i całej wszechrzeczy,
Jedyny, najwyższy, nieśmiertelny tworze,
Którego zamysłów człowiek nie docieczy.
Przeklinam Cię Boże!

Postać w kącie porusza się, a Zygmunt osuwa na poduszkę zmęczony.

Postać

O słodka rozkoszy, piekielna radości,
Która się mą władzą staje,
Która mi smak słodki daje,
Gdy szpik wysysam z kości.
Zatruwam ich umysły i zatruwam ciała,
Jakem chciał i jakem chciała.
Pałę serca, kości łamię,
Niszczyć piękna nie przestaję.

Skinę – ciało wolę zdradza,
A tu właśnie moja władza -
- Największa.
Tu moja pięść jest najcięższa.
Jam jest końcem, jam jest nocą,
Mieczem pod diabelską mocą.
Jam straszny starcom i straszna dziecięciom.

Zygmunt

Majaczy

K-kim jesteś?

Postać

Jestem śmiercią.

Zygmunt nieobecny, nieświadomy. Nie widzi, nie słyszy Śmierci.

Śmierć

Tu królestwo moje.
To tutaj, z tej sali,
Zmarłych wzięli, pochowali.
Wielu, wielu, wielu...
Tu królestwo moje.
A ty, przyjacielu,
Mój poddany jak inni,
I winni, i niewinni.
Wszyscy, wszyscy, wszyscy...
I dalecy i bliscy,
Pod moimi skrzydłami,
Czy razem są, czy sami.
Biednego, bogatego
I młodego i starego.
Nie wybieram, nie wybieram,
Każdego pożeram.

Zygmunt

Majaczy

Na śmierć chorzy jęczą, krzyczą,
Wrzeszczą, drą się, z bólu syczą!
Milknie.

Śmierć

Tak, tutaj, w tych salach,
W przedśmiertnych szpitalach,
Gdzie chorób nawała –
Rośnie moja chwała.
Głód, wojna, zaraza
We mnie się przeradza,
Jako węże wije,
Aż w końcu...

Zygmunt
Majaczy
...Zabije!

Śmierć
Wszyscy w mych objęciach,
Jako niemowlęta
Wpadli w moje pęta,
Tonąc w swych nieszczęściach.

Zygmunt
Tonę, tonę, tonę!
Woda już się wdarła,
Przez burtę przedarła,
Tonę, tonę, tonę...
Panie statku kapitanie,
Co się z tym okrętem stanie?
Zatonie, zatonie, zatonie...

Śmierć
Na stronie
Z choroby szalony.

Zygmunt
Zatonie! Zatonie! Zatonie...

Śmierć
Życie daje plony,
A śmierć zbiera żniwo.
Skruszę zębów szkliwo,
Złamię kości białe,
Zmiażdżę w dłoniach serce,
Wyrwę smukłe ręce,
Zniszczę ciało całe.

Zygmunt
O ja nieszczęsny, nieszczęsny, nieszczęsny!

Śmierć
Kończę życie, kąsam dusze,
Kwiaty zwiędłe ścinać muszę.

Zygmunt
Nieszczęsny!

Śmierć
Złamię jak chrustu gałązkę,
Zerwę niby nici wiązki,
Pomnożę cierpienia w mnogości,

Aż do utraty kości!
Aż do utraty kości! Aż do utraty kości!

Zygmunt

Ogień ciało moje pali,
Ból choroby kości wierci.
Tutaj umrę, na tej sali,
Tu doczekam śmierci.

Śmierć

Z ironią

Czym jest życie?
Jedną chwilką.
A czym śmierć jest?
Błyskiem tylko.
Głupi człowiek nim umiera,
Grzechem kala swoją duszę,
Złem swe serce poniewiera,
A po śmierci nóż katusze
Cierpieć będzie w piekło wzięty.

Zygmunt

O ja przeklęty!
Opada bez sił na łóżko.

Śmierć

Kły swe czarne w kości wwiercę,
Wbiję swe pazury w żyły.
Aż nie stanie chore serce,
Kiedy z niego wysnę siły.
Nikt przede mną nie uskoczy,
Wszystkim kosę w żebra wetknę.
Mgłą zasnuję żywe oczy,
Nić każdego życia przetnę.
I już słyszę na me uszy
Miód – cierpiący głos z głębin.
Jęki katowanych duszy
Wprost z piekielnej rozpadliny.
Słyszę zmarłych zew.
Drzwi do sali otwierają się. Wchodzi Nina Gaudus.

Nina

Dzień dobry.

Śmierć

Psia krew!

*Śmierć znika. Zygmunt wyrwany z majaków znów opiera się plecami o ścianę.
Naburmuszony nie zwraca uwagi na dziewczynkę.*

Nina

Dzień dobry, czy coś się stało?

Zygmunt

Eh, niestety niemało.

Nina

A co Panu...?

Zygmunt

Nic, idź precz.

Nina

Ach, to taka rzecz.
Chociaż nie wiem, co się dzieje
W serce mogę wnieść nadzieję.

Zygmunt

Precz stąd, nadzieja przepadła.

Nina

Ale...

Zygmunt

Idź precz do diabła!
Dziewczynka siada na jednym z łóżek.

Nina

Ja nie wiem, co to znaczy na starość chorować,
Lecz wiem, że nie powinno się tak lamentować.

Zygmunt

Eh. Widzę, że jestem na ciebie skazany,
A obecność dziecka solą mi na rany.
Nina wzrusza ramionami.

Zygmunt

Więc, co cię przywiodło do sali boleści?

Nina

Mnie? Z oddziału przenieśli.
Chwila milczenia, Zygmunt nie odpowiada.

Nina

Gdyby wyjawiał Pan skrawek swych uczuć malutki,
Pomogłabym uśmierzyć cierpienia i smutki.
Z serca lepiej jest zrzucić kajdany oporne,
By radość mogło poczuć, by znów było wolne
I do szczęścia płynęło prosto jak po nutkach.

Zygmunt

Zamilknij, daj topić się w smutkach.

Nina

Ach, wiem coś o tym. O smutkach, topieniach,
Bólach choroby, szpitalnych cierpieniach,
Lecz smutek dla ludzi jest niby gorczyca,
Mała, cierpka, niesmaczna w ogóle,
A choć głód emocji chwilowo nasycy,
To tylko pomnaża cierpienia i bóle.
Mimo to jednak ludzie ją hodują,
Sadzą, pielęgnują, aż w końcu zjadają
I chociaż po przełknięciu ciągle gorycz czują,
To potem słodkim miodem smak ten zapijają.
Bo smutek jest dobry, jeśli jest w umiarze,
Jak i wszystko inne, co Pan Bóg dał w darze.
Dobry smutek w płaczu, łzami się lejący,
Oraz żal ze straty bliskiego powstały,
Lecz nie lament nad sobą z gniewem mieszający,
Rozpacz nad losem, życiem i nad światem całym.

Zygmunt

Może i tak. Spójrz w okno, późna już pora.
Słońce zaszło, a ciemność świat szykuje na noc.

Nina

Szczęśliwie dożyliśmy oboje wieczora.
Dobranoc Panu.

Zygmunt

Dobranoc.

Scena II:

Wigilia Bożego Narodzenia, południe. Na sali leży Zygmunt czytający gazetę, ale widać, że na drugim łóżku ktoś wcześniej spał. Przy drzwiach stoi Śmierć.

Śmierć

Nieszczęsna noc! Okrutna moc!
Dopadł mnie czar grudniowy.
Choroby ktoś odrzucił koc
I z łóżka powstał zdrowy.
Lecz nie ma, nie ma rozpaczy,
Bo jak stwierdzają eksperci
Kto zaznał życia kołaczy,
Ten nie uniknie śmierci.
Tak, to nie rozpacz, jeszcze nie.
Wkrótce i z nim rozprawię się,
Bo kto z mych ramion ucieknie,
Kto przed mą kosą uskoczy,
Ten krótkowzroczne ma oczy
I tak go w końcu śmierć sieknie.

Bo czy kto chory, czy zdrowy,
Gdy złamie śmierci okowy,
Prędzej czy później wróci,
Życie na szalę rzuci,
A ja go chwycę w pazury,
Uniosę, aż ponad chmury
I – jeśli dadzą – wściekła
Strącę tę duszę do piekła.
Bo każdego kto żyje,
Czy ma dostatek (cierpi sytość), czy nędze,
Prędzej, czy później zabiję.
Nikogo nie oszczędzę.

Zygmunt ziewa przekręcając stronę gazety. Śmierć podchodzi do niego, chociaż jej nie widzi.

Śmierć

A ty, mój stary druhu,
Mój nieszczęśliwy duchu,
Lamentowniku, bluźnierco,
Ty życia poniewierco!
Poznasz niedługo smak śmierci.
Niedługo przyjdę po ciebie,
Zatańczę na twym pogrzebie.
Poznasz, oj poznasz smak śmierci.
Zygmunt znów przekręca stronę gazety.

Śmierć

Wpadniesz ty w me zębiska,
A ja cię złapię z bliska.
Pochwycę w moje szpony,
Wzlecę nad fale czarne,
Przywołam piekła demony,
Zakończę życie marne.
Na ziemi skrócę katusze,
By echem brzmieć mogły w wieczności.
Rozerwę ciało i duszę,
Na prochy, prochy i kości.
I ziemską twoją niedolą
Skończy się, ja ją zniosę
I duszę twoją przeniosę
Na Elizejskie Pola.
Prosto w otchłanie Tartaru
Zniosę na mocy czaru,
Abyś w krainie udręki
Na wieki swe cierpiał męki.
Już cię trzymam w objęciach,
Bo prosta do zawładnięcia
Jest dusza, co nienawiścią
Płonie, gniewem, zawiścią,
Które podsycą złość.

Wchodzi Nina z kubkiem herbaty.

Nina

Dzień dobry Panu.

Śmierć

Psia kość!

Śmierć znika.

Nina

Przyniosłam Panu herbaty,

Bo ta zielona herbata

To krztyna rekompensaty

W cierpieniu na stare lata.

Stawia kubek na stoliku Zygmunta i siada na swoim łóżku zerkając na niego. Po chwili mężczyzna odkłada gazetę.

Zygmunt

Na próżno człowiek wierzy,

Że kiedyś do zdrowia wróci.

Nic bólu nie uśmierzy,

Nic cierpień nie ukróci.

Bierze kubek

Zygmunt

A właściwie, dlaczego cię tutaj przenieśli?

Nina

Oj, trudno to streścić.

Zygmunt

Ale byś spróbowała,

Bo trochę dziwna to sprawa i skutek mało logiczny,

Że cię posłali akurat na oddział onkologiczny.

Nina

Bo to historia trudna,

Jakich wiele, więc nudna.

Jestem tu, bo jak wszyscy i ja jestem chora.

Mimo wieku dopadła mnie choroby zmora.

W domu źle się poczułam, więc mnie tu przynieśli,

Zbadali, stwierdzili, na oddział przenieśli.

Wykluczając wszystkie inne możliwości

Musieli mnie wrzucić w białą ślanę lochy,

Bo choroba koszmarna wierci moje kości

I szpik przemiała na prochy.

Zygmunt

A więc witaj w klubie przypadłości kostnych,

Lecz dlaczego akurat na dział dla dorosłych?

Przecież chorych jest dzisiaj tak wiele tysięcy,
Czemu ciebie nie dali na oddział dziecięcy?

Nina

Pytasz się Pan „czemu?”
Można by powiedzieć „to wina systemu”,
Ale ciężko określić, kto naprawdę winny.
Mamy tutaj w szpitalu oddziałik rodzinny.
Byłam na nim z początku, lecz się okazało,
Że miejsc jest teraz wolnych wyjątkowo mało,
A że ja jako takiej rodziny nie miałam,
To miejsca na rodzinnej sali nie dostałam.
Lecz, że nie chcieli lekarze nie pomagać wcale,
To znaleźli mi miejsce na tańszym oddziale.
A tu, choć mało chorych to przestrzeń zawarli.

Zygmunt

Bo ci, co leżeli tu wcześniej – pomarli.
Siada obok niej.
Lecz mówiłaś coś o tym, że nie masz rodziny.
Bardzo cię przepraszam, ale to są kpiny.
Każdy jakąś rodzinę gdzieś posiada przecie.

Nina

Już nie na tym świecie.
Rodzice moi oboje w wypadku zginęli,
A że dalszej rodziny już zbytnio nie mieli,
To przez sierociniec zostałam przejęta
I teraz siedzę tu... zamknięta...
Zaczyna płakać.
Nie bronię ci w chorobie płakać należycie,
Lecz, w przeciwieństwie do mnie, tyś miał jakieś życie.
Zalewa się łzami i wtula twarz w sweter Zygmunta.

Zygmunt

W eter

Boże, czy ty to widzisz?
Widzisz. Nie grzmisz, choć widzisz.
Lecz na kogo grzmieć Tobie?
Na Ciebie samego,
Bo tyś ją garnął ku sobie,
Tyś ją „wybawiał od złego”.
A ja się pytam: „dlaczego?”.
Niewinni najcięższe znoje
Cierpią od Ciebie na ziemi,
Aż wszyscy w grób legną niemi.
To „miłosierdzie” Twoje.
Milczysz? A ja cię wołam!
Odpowiedz! Przerwij milczenie!
Bo nigdy pojąć nie zdołam
Dlaczegoś stworzył cierpienie.

Czy nie wstyd Tobie sierocie,
Co moc już smutku zaznała
Pomnażać niedoli krocie,
By jeszcze więcej cierpiała?
Nie możesz jej jakoś ze śmiercią swoją mocą wyminąć?
I ja! Czy ja muszę zginąć?
Nie mogłeś stworzyć dusz ludzkich już od razu w niebie?
Odpowiedz! Milczysz? A więc nie ma Ciebie.
Nina przestaje płakać i siada obok, lekko pociągając nosem.

Nina

Ale to bardzo dawne, bardzo dawne dzieje,
Na dźwięk których ze smutku i radość łyły leje.
Lecz nie masz więcej losów moich do odkrycia,
Bo niewiele zaznałam ciekawostek życia.
Ale pan, z wiekiem wypisanym w czele,
Z pewnością ma historii z życia swego wiele.

Zygmunt

Życie me przeżyłem. Czy długie? Być może.
Ale zważ dziewczeczko na wspominek skutki,
Bo jeśli wrota przeszłości przed tobą otworzę
Ujrzysz jedynie mego losu smutki.

Nina

Ja preferuję raczej z życia i przeszłości
Schowane w cieniu smutków wybierać radości.
Lecz chcę usłyszeć historię skrytą w twych wspomnieniach.
Opowiedz mi! Opowiedz, choćby o cierpieniach!
Kładzie się na swoim łóżku, by słuchać z uwagą.

Zygmunt

A więc, skoro prosisz opowiedzieć muszę,
Chociaż gdzieś głęboko w pamięci to duszę.
Dzieciństwo się zatarło, lecz czasy młodości
Gdy wspominam aż dreszcz mnie przenika z radości.
O piękna młodości, która nad poziomy
Wzlatuje szczęśliwości rozsiewając gromy.
Ty mnie kiedyś czyniłaś człowiekiem radosnym
Cieszącym się z darów każdej nowej wiosny,
Zbierającym, owoce kwiatu swego wieku,
Potrafiącym dobro odnaleźć w człowieku.
Szczęśliwy ten, komu młodość werwy doda,
Szczęśliwy, komu sprzyja siła i uroda,
Ale nade wszystkie epitety w mowie
Najszczęśliwszy ten, który swe uchowa zdrowie.
Ten właśnie szczęśliwy człowiek, którym byłem,
O którym po wielokroć śniłem i marzyłem
Znalazł drugą połówkę dla swojego serca,
Z którą do ślubnego przystąpił kobierca.

Błogosławioną cudownej urody dziewicę,
Dobroci i łask wszelkich najczystsza krynice.
Nigdy nie spotkał kobiety piękniejszej.
Nigdy też nie poczuł już miłości większej.
A i ona do serca drogi nie wzbraniała.
Ach, jakaż miłość to była wspaniała!
Nie widziano uczucia większego na świecie,
Lecz nie dane było mu obrosnąć w kwiecie,
Bowiem zaprzątnięty ślepych łez chciwością
Umarł ten młodzieniec w jeden czas z miłością.
Będąc głupim, tępym, samolubnym młotem
Zdradził swą wybrankę z pieniędzmi i złotem.

Nina

Jak? Jak to się stało?

Zygmunt

Po ślubie czasu razem spędzaliśmy mało.
Ja wtedy ambitny, by się ustatkować
Musiałem po godzinach wielokroć pracować,
A ona czekała w domu na wybranka
Nieistniejącego mając dość kochanka.
I kiedy tak za pustym bogactwem dążyłem,
To, co miałem najlepsze z życia utraciłem.
Odeszła, zostawiła mnie rozsierzonego,
Wściekłego na zewnątrz, w głębi płaczącego.
Więc oddałem się pracy, niech mnie diabli sądzą!
Niepowstrzymaną złota ogarnięty żądzą.
Cierpiałem z powodu bólu oraz straty,
Ale byłem bogaty! Bogaty, bogaty!
Śmieje się szaleńczo.

Zygmunt

Przedrzeźniając samego siebie
Bogaty, bogaty! Cóż mi teraz po tem?
Zdrowia ani miłości nie wykupisz złotem.
Pieniądze przeznaczyłem wszystkie na leczenie,
Aż odkryłem w końcu, że puste kieszenie
I teraz leżę tutaj chory, cierpiąc nędzę.
Zaprawdę nigdy sobie tego nie oszczędzę,
Że jedyna dobroć, jaka mnie spotkała
W zdrowiu i w chorobie ze mną nie wytrzymała.

Nina

Przykrymi wielce są te wydarzenia,
Praca i nieszczęśliwe ścieżki zakochania.
Ja wolę jednak pokładać w marzeniach
Nadzieję na przyszłą możliwość przetrwania.

Zygmunt

Marzenia? - Brednie!

Nina
Czyżby?

Zygmunt
Czym są zatem?

Nina
Dla mnie – całym światem.

Zygmunt
Dziwną twoją nadzieją w obliczu cierpienia.
Zaprawdę, wielką moc mają dzieciące marzenia,
Że podsycają radości, ignorując smutki.
Milkną, słycać tylko tykanie zegara.

Nina
To już... trzecia będzie za cztery minutki.
I na takie dni właśnie warto mieć marzenia,
Bo Wigilia Bożego dzisiaj Narodzenia,
A ja kocham ten okres nazwany świętami,
Bo wtedy nawet chorzy nie są całkiem sami.
Na szpitalną wieczerzę idę za godzinkę,
By razem z bliźnimi ubierać choinkę.

Zygmunt
Ja chyba się zdrzemnę, odpocznę troszeczkę.
Zamiast biesiady odwiedzę apteczkę.
Ale to godzinka jeszcze, pomalutku.

Nina
A mógłby mi pan zaśpiewać piosenkę „O smutku”?

Zygmunt
Ty... chcesz?

Nina
Tak, bardzo bym chciała.
Bom troszkę o pańskiej poezji słyszała
I wiem, że wolnym czasie lubi pan kreować.

Zygmunt
Lubię w moich wierszach nadto lamentować,
Lecz ta w tę kwestię akurat z innej strony zerka,
Bo tli się w niej wątła nadziei iskierka.
Piosenkę tę napisałem już jakiś czas temu,
Kiedy leżałem w domu jak zwykle samemu...
Zaczyna śpiewać.

Zygmunt

*„Smutki, spływające z oczu słonymi strugami,
Smutki, stanowiące pociechę w marności,
Smutki, spadające na ziemię gwiazdami,
Piedestalem są radości.*

*Nie zamykaj serca przed smutkiem,
Bo nie otworzysz go na miłość,
Na życzliwość, na pocieszenie,
Na szczęśliwość i na zbawienie.*

*Nie zamykaj serca przed smutkiem.
Zamarznięte lzy otrzyj z twarzy.
Rozchmurz swoje kamienne oblicze.
Nie tłum nadziei, o której marzysz.*

*Smutki, które mgłą zasnuwają spojrzenie,
Smutki, które nieraz przyćmiewają słońce,
Smutki, co goryczą zapierają tchnienie,
Mogą być pocieszające.*

*Nie zamykaj serca przed smutkiem,
Bo nie otworzysz go na radość,
Na uczynność, na miłosierdzie,
Na pociechę i niesamowitość.*

*Nie zamykaj serca przed smutkiem.
Niech odtajeje twoja dusza.
Niech nadziei iskierka rozbłyśnie,
Ta co nawet kamienie wzrusza”*

Scena III:

Noc po pasterce, kaplica szpitalna. Świece palą się, a w skromnym żłóbku jest położona postać nowonarodzonego Dzieciątka. W konfesjonale drzemie Ksiądz Sofus, a Nina klęczy w jednej z pierwszych ławek. Poza nimi kaplica jest pusta.

Wchodzi śmierć.

Śmierć

*Koszmarna nocy! O świata podłości!
Chwilo nieznacząca nad mizerne więta,
Wigilio narodzin ludzkiej szczęśliwości,
O bądźże przeklęta!
Nienawidzę, nienawidzę
Świątecznej radości,
Bo że rodzi widzę
Iskrę życzliwości.*

Wstrętne, wstrętne, wstrętne
Te święta przeklęte.
Brzydę się nimi, brzydę,
Bo ich nienawidzę.
Tfu! Obrzydliwości!
Spluwa i po chwili opanowuje gniew.
Lecz ja nie dam, nie pozwolę,
Złamię każdą ludzką wolę.
Nikt nie zaśnie, nie odpocznie
Zanim w grobie swym nie spocznie.
Nikt nie pójdzie lepszą drogą,
Nie wypuszczę dziś nikogo.
Wszyscy umrą, co tu byli,
Którzy tutaj się modlili.
Ja zarzucę na nich pęta,
Nie przeszkodzą mi te święta.
Ha, ha ha ha ha ha!
Śmierć wychodzi, śmiejąc się.

Nina

Panie, czym jest człowiek przed Twoim obliczem?
Prochem i niczem.

Ja dziecko Twoje w wątłej pokorności
Dziękuję ci Ojcze za dar Twojej miłości.
Dziękuję żeś się w żłóbku betlejemskim zjawił
I tym samym nas wszystkich od śmierci wybawił.
Bo kto z nas życie straci, ten dobrze wie przecie,
Że dostanie nowe, wieczne w lepszym świecie.
Dziękuję za codzienne szczęście, które dajesz,
Chociaż w zamian zbyt wiele od nas nie dostajesz.
Dziękuję Ci za dobroć, co w sercu goreje,
A nade wszystko wdzięczna jestem za nadzieję.
Chciałabym, żebyś w ten dzień, urodziny swoje,
Raczył wysłuchać Panie skromnej prośby mojej,
I tym, których przygniata szpitalne cierpienie
Daj w swej nieskończonej miłości zbawienie.
Szczególnie dla jednego przyjaciela mego,
Chyba najbardziej z wszystkich tutaj cierpiącego,
Który chociaż z drogi zboczył pogubiony,
Proszę Cię Panie, by też był zbawiony.
Bo w głębi dobre jest serce tamtego człowieka,
Choćby nie baczył na to, co go w życiu czeka.
Och! Jaki Boże jest on nieszczęśliwy,
Więc czy można się dziwić, że nieco złośliwy?
Przebacz mu Panie wszystkie jego grzechy,
A przyprawisz największej w chorobie pociechy.
Bo tyle jest przecież na świecie cierpienia,
Chciałabym, by nie było żadne bez znaczenia.
By każde w swoim czasie zakwitło miłością.
Więc pozwól mi Panie współcierpieć z ludzkością.

*Wchodzi Zygmunt. Dziewczynka nie zauważa go dalej pogrążona w modlitwie.
Mężczyzna z jadem w twarzy klęka przy konfesjonale.*

Zygmunt
Do księdza
Szczęść Boże.

Ksiądz
Daj Boże.

Zygmunt
Mam problem i sądzę, że Pan mi pomoże.

Ksiądz
Po to tu jestem, synu, słucham ciebie.

Zygmunt
szeptem
Więc posłuchaj ty i jeśli tam w niebie
Jakiś Ojciec, Syn Boży albo Duch istnieje,
Niech mi twoimi ustami powie, co się dzieje.
Widzisz tę dziewczynkę?

Ksiądz: Widzę.

Zygmunt
Znasz jej życie?
Czy wiesz, ile nieszczęść cierpiała ukrycie?
Co zrobił twój Bóg, gdy jej rodzice zginęli?
Co, kiedy ją dopadła ta choroba sroga?
Gdzie wtedy był twój Bóg?

Ksiądz
To nie jest mój BÓG,
To ja jestem Boga.
Poprawia stulę i nachyla się do kratki.

Zauważ, że to wszystko nie On jej uczynił.
Że w niemal każdym przypadku to człowiek zawinił.
Przez pogardę dla prawa i przez niecny styl życia
Naważył sobie gorzkie piwo do wypicia.
Pod jego wpływem inny wóz przetrącił
I tym samym córkę małą osierocił.
Tak właśnie jest niestety, bowiem błędy innych
Dotykają pośrednio też osób niewinnych.
Stąd tyle biedy, głodu i nieszczęścia,
Kłótnie, rozpacz i koszmarnie przejścia.
Tak więc zło, za które człowiek Boga wini
Jest tym, które jednostka swoim bliźnim czyni,
Lub też są z braku rozsądku, nie ze zła płynące,

Błędy na wielu innych potem rzutujące.

Zygmunt

Ale to przecież nie człowiek postanowił raczyć
Śmiertelną chorobą jej kości naznaczyć.

Ksiądz

Ale czy Bóg to zrobił? Bo istnieją inne
Siły człowieczym złośliwościom winne.
Zjedzenie kęsa owocu w raju przez Ewy Adama
I już pękła zaporą, ludzkich nieszczęść tama.
Powodzie, huragany i śmierć, i zaraza,
Całe zło natury, to szatana władza,
A stał się on przyczyną ogólnej niedoli,
Bo od Boga odszedł dzięki wolnej woli.
Tak, jak wielu ludzi odchodzi od niego,
Wliczając ludzkie grzechy w pulę zła wszelkiego.

Zygmunt

Skoro to tylko szatan, to cóż On się trwoży?
Niechaj puści w obroty swój paluszek Boży.
Bo jeśli jest miłosierny – niech Ninę uleczy,
Lecz jeżeli temu swoim zachowaniem przeczy,
To jest niewszzechmocny lub niemiłosierny,
A jeśli tak twierdzi – zwyczajnie bezczelny.
Więc powiedz Mu, by zakończył swoje zrzęczenie,
Wziął się do pracy i wreszcie usunął cierpienie.

Ksiądz

Co złego w cierpieniu?

Zygmunt

Ból.

Ksiądz

A co w bólu złego?
Zdradzę ci tajemnicę, porywczy kolego,
Że to właśnie cierpienie sens życiu nadaje,
Bo się po bólu człowiek szlachetniejszym staje.
I być może na świecie naszym bez boleści
Tyle dobra i piękna już się nie pomieści.
A ci, którzy nie wierzą, niech zobaczą sami,
Że Pan Bóg na krzyżu cierpi razem z nami.
I przyzna tobie rację, że trudne cierpienie,
Ale warto je znosić, bo po nim – zbawienie.
A ja żadnego wielkiego nie czynię odkrycia,
Mówiąc ci, że prowadzi każde w pełni życia.

Zygmunt

Ale to jest... to jest... wywód... nielogiczny.

Daj mi Panie klecho dowód empiryczny.

Ksiądz

W niedostatku mądrości jest ten, kto chce wiarę wyjaśnić nauką.

Wiara jest jej bowiem niepojętą luką,
Bo są na ziemi i w niebie, jako mi Bóg miły,
Rzeczy, co filozofom nigdy się nie śniły.
Wstaje i wychodzi zza konfesjonalu. Wychodząc mija Ninę.

Ksiądz

Do Niny

Szczęśliwa bądź, bo wielka twa nagroda w niebie.
Wychodzi. Zygmunt zostaje sam przy konfesjonale.

Zygmunt

Ty... Boże, jeśli jesteś, mam prośbę do Ciebie.
Ulecz tę dziewczynkę, bo śmierci niegodna.
Niech jeszcze na niej nie spocznie trupia ręka chłodna.
Niech jeszcze pożyje, choć w smutku i bólu,
Bo... Ty to możesz odmienić o Najwyższy Królu.
*Spogląda na Dzieciątko leżące w żłobie, a potem zwraca wzrok na krzyż z figurą
Jezusa zmartwychwstałego.*

Ty, którego stworzyłeś wszystkie dusze Ziemi,
Ty, którego blask jaśniej niż srebro się mieni,
Ty, który masz szatę upstrzoną gwiazdami,
O Boże miłosierny, zlituj się nad nami.
Zaczyna płakać.

Uzdrow ją, Panie, uzdrow w swojej chwale,
Bo jak żyje, tak będzie w wierze żyć wytrwale.
Niech potęga Twoja jej życie ochroni,
I niech mnie też jakoś cudownie...
Jeśli mam już umrzeć, coś należy mi się,
Więc proszę Cię, Boże, daj życie za życie.
Jeśli taka Twa wola, choć mi niezbyt miła,
To zabij mnie, Panie, aby ona żyła.
Jeśli to ją uleczy, o Władco Wszechrzeczy,
To zabij, Zabij!
*Wystawia pierś i upada na podłogę. Podnosi się jednak i otrzepuje.
Nina zauważa to i przerywa modlitwę.*

Nina

A więc nawet pan przyszedł porozmawiać z Bogiem?

Zygmunt

Tak. Z Bogiem dziecko, z Bogiem.
Wychodzi.

Scena IV

25 grudnia, godzina dziesiąta. Nina leży na sali przykryta pierzyną. Śmierć, skulona w kącie, ma głowę schowaną w ramionach. Wchodzi Zygmunt.

Zygmunt: Witam.

Nina: Dzień... dobry.

Zygmunt: Jak ci?

Nina

Chyba źle się czuję,
A jak panu?

Zygmunt

A mi? Ciut lepiej, dziękuję.
Ciężar, co przygniatał piersi,
Znikł w obliczu wczorajszych wydarzeń.
Wiesz... spojrzałem w oczy śmierci,
Ma źrenice z porzuconych marzeń.
Wstaje energicznie

Lecz, jeśli opuścimy te szpitalne sale
I nie sześniemy w choroby więzieniach,
Przysięgam ci, że oboje żyć będziemy w chwale,
We spełniających pławiąc się marzeniach.
Wciąż jeszcze mam wpływy i jeszcze mam mienie,
Mam skromny majątek, więc na twe życzenie
Odsprzedam go i zapewnię ci byt dostateczny.

Nina

Ja... wątpię, żeby był to uczynek konieczny.
Nie mam sił już, by wyrwać się z choroby cieni
I wiem, że tu się skończy me życie na ziemi.

Zygmunt

Nie, nie skończy, nie płacz. Coś tu zaradzimy.
Znajdziemy remedium i cię wyleczymy.
Dziewczynka kaszle, Zygmunt milknie.

Nina

Nie, nie szkoda mi życia, bo go nie poznałam.
Żałuję jedynie, że szansy nie miałam
Zobaczyć najśliczniejszych wspaniałości świata,
Takich, co w pamięci zostają na lata.
Mężczyzna siada przy niej na łóżku.

Nina

Szkoda mi, że nigdy nie zobaczę morza,
Ani miejsc, gdzie na niebie jasna świeci zorza.
Że nie ujrzę lasów, ani dzikich borów,

Że nie zaznam różności człowieczych humorów,
Że nie odwiedzę krain z cudami tworzenia,
I że nie zaznam nigdy miłości natchnienia.
Najbardziej jednak żałuję, że pan życia swego
Nie będzie mógł naprawić i wyrzec się złego,
A później żyć czas jakiś jeszcze należycie,
Bo najbardziej chcę z życia, żeby pan miał życie.

Zygmunt

placząc

Dziecko, przysięgam! Zmienię się, poprawię.
Niebo, ziemię poruszę i swą duszę zbawię.
Lecz, proszę cię, proszę, proszę, nie umieraj.
Między życiem, a śmiercią nigdy nie wybieraj,
Bo kiedy bym wiedział, że odzyskasz siły
Mógłbym za to sam z siebie lec na dnie mogiły.

Nina

Dziękuję. Nie mamy jednak takiej mocy,
Lecz cieszę się, że z panem mogę być tej nocy.
A choćbyśmy nie mogli pozdrawiać siebie,
Liczę, że kiedyś razem żyć będziemy w niebie.
Zasypiają oboje. Wstaje śmierć.

Śmierć

Coś złego się dzieje,
Sprawa niezbyt miła.
W tej sali jaśniej
Jakaś straszna siła!
Jakaś iskra błyska!
Widzę to z daleka,
Iskierka człowieka,
Widzę ją i z bliska.
Nie, nie może być!
Już go miałam w rękach,
Gryzłam w swoich szczękach!
A on jeszcze śmie żyć!?
Tak nie może być!
Tyle mąk, cierpienia,
Wszystko bez znaczenia?
On, który miał zginąć,
Z rąk chce mi wypłynąć?
Śmierci! Śmierci! Śmierci!?
Śmie opuszczać me dłonie?
Niechaj skona, niechaj spłonie!
Śmierci! Śmierci! Śmierci!?
W piekło będzie wzięty,
Na wieki przeklęty!
Zaraz wyrwę jego duszę,

Tylko trochę podejść muszę.
Podchodzi do śpiącego Zygmunta, ale nie może go dotknąć.

Co? Tak nie może być!
On jeszcze śmie żyć?!
Mówię ciąu – niechaj skona!
Mówię – niechaj pękną kości!
Lecz otacza je ochrona
Najświętszej Miłości.
Przekłęta Miłości!
Ty czynem prawdziwym,
Ty człowiekiem żywym,
Budzisz ryk wściekłości.
Ty – przyczyno nieomylna,
Twierdzisz, żeś jak śmierć jest silna?
A ja nie wierzę! Nie wierzę!
Przez ochronę się przewiercę,
Serca kłami wstrzymam bicie!
Duszę chwycę w swoje ręce
I zakończę życie!
Nie uwierzę! Nie uwierzę!
Tej nocy uderzę!
Wychodzi.

Scena V

*26 grudnia. Godzina czwarta w nocy. Zygmunt leży na swoim łóżku z otwartymi oczami.
Reszta sali jest pusta.*

Zygmunt

Dziwny to czas, diabelska pora,
W obawie drżą wszyscy Święci.
Twarz czasu zakryła jakaś ciemna zmora,
Jakoby godzina śmierci?
Przeszły mnie dreszcze i pot oblał zimny,
Ten moment jakiś nade wszystkie inny.
Jak gdyby się jawił piekielną osobą
Okryty koszmarną nad szczęściem żalobą.
O! Straszna noc! Przeraza mnie swymi dźwiękami:
Krzykiem, skrzypieniem, jękiem, trzaskami.
Lecz spać nie mogę, sen mi z oczu zmywa,
Jak gdyby burza piekła. Krzyk demony wzywa,
A one przychodzą, strachy rozsiewając
I aurę grozy na noc nakładając.
A więc spać nie mogę, bo dobrze słyszałem,
Że się o diabła ogon przez sen ocierałem.
Czułem godzinę temu, gdy na moje skronie
Śmierć swe zimne, kościste, położyła dłonie.
A choć teraz odeszła pozostały lęki,
Które szpitalne tylko potęgują jęki.
Czuję, że tej nocy coś złego się stało,

Coś, czego zło nawet się nie spodziewało.
Zbrodnia na szczęściu, prawdzie, dobru i radości
Ponaglana falą zawiści i złości.
Wchodzi pielęgniarka.

Pielęgniarka

Dzień dobry.

Zygmunt

Witam.

Pielęgniarka

Ach! To Pan już nie śpi?

Zygmunt

Jak widać. Co się dzieje?

Pielęgniarka

Mam dobre i złe wieści.

Zygmunt

Dawaj złe, przywykłem ja wszak do boleści.
Mów, choćby to była wiadomość o straszliwej mocy.

Pielęgniarka

Ta dziewczynka, z tej sali... odeszła tej nocy.

Zygmunt siada oszołomiony.

Zygmunt

w eter

Boże! Mój Boże, za jakie to grzechy
Pozbawiasz mnie jedynej w cierpieniu pociechy?
Dlaczego ci, którzy dobro w sercu mają
Jako pierwsi ten nędzny padół opuszczają?
Czemu oni, którzy śmierci są niegodni
Pierwsi w mogile zastygają chłodni?
Czy dlatego kończysz ich na ziemi bycie,
Bo już zasłużyli na wieczyste życie?

Dlaczego?!

Zaczyna płakać.

Zygmunt

Chociaż, z drugiej strony, jej próśb wysłuchałeś,
No, bo niby czemu wysłuchać nie miałeś,
W końcu swej wiernej córki spełniłeś życzenie
I jak chciała skończyła jej ziemskie cierpienie.
Dobrze więc zrobiłeś, bo niby dlaczego
Miałbyś wysłuchać mnie, tak niewiernego,
Który Cię krnąbrnie prosił o dobro dla siebie.
Więc teraz błagam tylko, aby ona w niebie

Szybko miejsce znalazła i się ugościła,
Bo na życie wieczne jak nikt zasłużyła.

Pielęgniarka

Mam ją jednak i dobrą wiadomość dla Pana,
Od której się zabił ta bolesna rana.
Otóż, stwierdził lekarz, że Pan w Bożej łasce...

Zygmunt

Jaka to wiadomość?

Pielęgniarka

Znaleźliśmy dawcę.

Scena VI

Kilka miesięcy później. Słoneczny poranek, Zygmunt stoi przed szpitalem. Na podjeździe czeka już żółta taksówka.

Zygmunt

Boże, jam Ci wdzięczny w każdej chwili życia,
Żeś mi darował drugie, choć nie zasłużyłem.
Nie mam więc przed Tobą już nic do ukrycia,
Bo wcześniej byłem martwy, a dzisiaj ożyłem.
Ach, czuję, jak w me stare kości powraca siła,
Dziękuję Ci, Boże, bo to dzięki Tobie
I tej, która w niebie się za mną wstawiła,
Bo dzięki jej pomocy odzyskałem zdrowie.
Dziękuję ci, Nino i ci obiecuję,
Że od dzisiaj będę słusznie postępować,
By na wieczne szczęście w przyszłości rokować
I że drugiej szansy w życiu nie zmarnuję.
Będę czynić dobro, wyrzekać się złego,
Być od dziś uczciwym i dążyć do tego,
Aby kiedyś po śmierci móc zobaczyć ciebie.
Gdy odkupię grzechy, spotkamy się w niebie.
Spogląda w niebo.

O szczęście wyniesione ponad szczęśliwość,
Złota gwiazdo życia, dziedzino radości!
Ty, która świat okalasz świetlistym promieniem
I życie nieboszczyka boskim zwracasz tchnieniem.
O świętych nad marnymi prochami litości,
Najczystsza miłości!
Szczęśliwy jest ten człowiek, który przez cierpienia
Przebrnął za przewodnictwem anioła zbawienia.
Szczęśliwy, który szczęście w bólu mógł wybierać,
Szczęśliwie mógł się rodzić, szczęśliwie umierać.
Wdzięczny ci jestem Nino, że się zlitowałaś
Nade mną – człowiekiem, co się wyrzekł Boga.

Wierzę, że za swą miłość nagrodę dostałaś
I, że się kiedyś jeszcze zejdzie nasza droga.
Więc przełamię dla ciebie dawnych grzechów ramy,
Licząc, że kiedyś znowu w niebie się spotkamy
I nie zmarnuję szansy, która jest mi dana.

Taksówkarz

Panie Tristowicz! Taksówka dla Pana.
Zygmunt wsiada i odjeżdża w stronę wschodzącego słońca.

KONIEC